

«KazakhExport» ЭСК» АҚ-тың
2021 жылғы «29» қыркүйектегі № 9
Директорлар кеңесінің хаттамасына
№ 6 қосымша

«KazakhExport» ЭСК» АҚ-тың
2021 жылғы «29» қыркүйектегі
Директорлар кеңесінің шешімімен
«Бекітілді»

**«KazakhExport» ЭСК» АҚ-тың
Тәуекелдерді басқару саясаты**

Мазмұны

1 тарау. Жалпы ережелер.....	4
2 тарау. Негізгі ұғымдар.....	5
3 тарау. Тәуекел менеджментінің мақсаттары мен міндеттері	5
§3.1 Ішкі орта.....	6
§3.2 Мақсаттарды анықтау	17
§3.3 Тәуекелдерді сәйкестендіру.....	18
§3.4 Тәуекелдерді бағалау	19
§3.5 Тәуекелдерді басқару жүйесінің тиімділігін бағалаудың ішкі критерийлері.....	20
§3.6 Тәуекелдерді басқару	21
§3.7 Бақылау әрекеттері.....	24
§3.8 Ақпарат және коммуникация.....	25
§3.9 Мониторинг	25
4 тарау. Қорытынды ережелер.....	26
1 қосымша.....	27

ІНҚ БОЙЫНША ТҮЙІНДЕМЕ

ІНҚ атауы	«KazakhExport» экспорттық сақтандыру компаниясы» акционерлік қоғамының тәуекелдерді басқару саясаты
ІНҚ иесі	Тәуекелдерді басқару департаменті
Қолжетімділік деңгейі	Жалпыға қолжетімді
Қоғамның барлық қызметкерлерін ІНҚ-мен таныстыру жөніндегі іс-шаралар	«Ішкі портал» желілік дискіге ІНҚ орналастырылған күннен бастап 1 (бір) жұмыс күні ішінде электрондық пошта арқылы тарату

1 тарау. Жалпы ережелер

1. Осы «KazakhExport» ЭСК» АҚ-тың Тәуекелдерді басқару саясаты (бұдан әрі – Саясат, Қоғам) Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасының ережелеріне, оның ішінде Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі Басқармасының 2018 жылғы 27 тамыздағы №198 қаулысымен бекітілген сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымдары, Қазақстан Республикасының бейрезиденттері-сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымдарының филиалдары үшін тәуекелдерді басқару және ішкі бақылау жүйесін қалыптастыру қағидаларына, Қоғамның қызметін реттейтін ішкі құжаттарға, сондай-ақ тәуекелдерді басқару саласындағы халықаралық стандарттарды (COSO ERM:2017, ISO 31000:2018) және банктік қадағалау жөніндегі Базель комитетінің ұсынымдарын ескере отырып әзірленді.

2. Осы саясат қоғамдағы тәуекелдерді басқарудың корпоративтік жүйесінің пайымын, мақсаттары мен міндеттерін көрсетеді, тәуекелдерді басқару құрылымын, тәуекелдерді басқару жүйесінің негізгі компоненттерін айқындайды, тәуекелдерді басқару процесін жүзеге асыру кезінде жүйелі және дәйекті тәсілді қамтамасыз етеді.

3. Тәуекелдерді басқару жөніндегі есептілікті ұсыну тәртібі мен нысандарын, міндеттерді, функцияларды қоса алғанда, тәуекелдерді басқару процесінің әдістері мен рәсімдерінің сипаттамасы тәуекелдердің негізгі түрлерін басқару процесіне қатысушылардың жауапкершілігі, тәуекелдерді басқару жөніндегі іс-шаралар және тәуекелдерді басқару процесінің басқа да құрамдас бөліктері қоғамның өз құзыретіне сәйкес Директорлар кеңесі немесе Басқармасы бекіткен ішкі құжаттарында ұсынылған.

4. Осы Саясат Қоғам қызметінің барлық түрлеріне қолданылады. Саясат қоғамның барлық құрылымдық бөлімшелерімен және барлық қызметкерлерімен танысу және қолдану үшін міндетті болып табылады. Функционалдық міндеттерді жүзеге асыру және қойылған міндеттерді іске асыру кезінде қоғамның әрбір қызметкері осы саясатты басшылыққа алады.

5. Тәуекелдерді басқару дегеніміз - тәуекелді ескере отырып, ұйымның стратегиялық мақсаттарын анықтауға және оған қол жеткізуге бағытталған мәдениеттің, мүмкіндіктердің, тәжірибелер мен үйлестірілген әрекеттердің жиынтығы.

6. Тәуекелдерді басқару процесінің мақсаты шығындарды болдырмау үшін пайда алу үшін мүмкіндіктерді барынша пайдалану арасындағы тепе-теңдікке қол жеткізу болып табылады. Бұл процесс басқару процесінің маңызды құрамдас бөлігі және корпоративтік басқарудың дамыған жүйесінің ажырамас бөлігі болып табылады.

7. Тәуекелдерді басқару қоғамның жеке функциясы немесе жеке құрылымдық бөлімшесінің функциясы болып табылмайды, керісінше қоғамның әрбір бизнес - процесінің және қоғамның әрбір қызметкерінің функционалдық міндеттерінің ажырамас бөлігі болып табылады.

8. Қоғамда тәуекелдерді басқарудың корпоративтік жүйесін енгізу қажетті инфрақұрылым мен мәдениетті белгілеуді және дамытуды көздейді, сондай-ақ шығындарды болдырмау және пайданы барынша ұлғайту мақсатында Қоғам қызметінің барлық бағыттарына, функцияларына немесе процестеріне тән тәуекелдерді талдау және бағалау, мониторингілеу, бақылау және басқаруды сәйкестендірудің логикалық және жүйелі әдістерін қолдануды қамтиды.

9. Қоғамның тәуекелдерді басқару процесінің негізгі элементі оны ұйымның ерекшелігімен, қызметтің негізгі принциптерімен, бизнес-процестермен біріктіру және әр қызметкерді тәуекелдерді басқару процесіне тарту болып табылады.

10. Қоғам саясат шеңберінде өз қызметін жүзеге асыру кезінде Жалғыз акционер мен басқа да мүдделі тараптар үшін тәуекелдерді іске асырудың мүдделері мен

салдарларын ескереді.

11. Тәуекелдерді басқару процесі келесі кезеңдерді қамтиды:

1) тәуекелдерді анықтау:

тәуекелді және тәуекел құраушы факторларды бағалау (жүйелі және тұрақты қадағалау, залалдың барлық ықтимал себептерін талдау, олардың ықтималдығы мен мөлшерін сапалы бағалау);

тәуекелдерді жіктеу (тәуекелдердің ерекшелігін және олардың туындауына әкелетін, олардың дамуына әсер ететін факторларды зерттеу, тарихи деректерді сараптамалық бағалау, тәуекелдер картасы);

2) өткізу кезеңділігі тәуекелдің маңыздылығына байланысты Директорлар кеңесінің қарауы бойынша белгіленетін, алайда жылына кемінде екі рет тәуекелдерді өлшеу (бағалау);

3) тұрақты стресс-тестинг пен тәуекелдерді талдау;

4) тәуекелдерді басқару әдісін таңдау және қолдану;

5) тәуекелдерді басқару жүйесін түзету.

2 тарау. Негізгі ұғымдар

12. Осы құжатта мынадай негізгі ұғымдар пайдаланылады:

1) **тәуекел дәрежесі** - қоғам мен оның басшылары бизнесті дамыту стратегиясы аясында қабылдауға дайын қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді негізде нәтижелердегі өзгерістер мүмкіндігі;

2) **тәуекел** - қойылған мақсаттар мен міндеттерге қол жеткізуге әсер етуі мүмкін оқиғаларға немесе іс-әрекеттерге байланысты белгісіздікке ұшырау;

3) **тәуекел-менеджер**- тәуекелдердің басқарылуын үйлестіру үшін жауапты Қоғамның құрылымдық бөлімшесінің қызметкері;

4) **тәуекел иелері**- өзінің функционалдық міндеттеріне байланысты өз қызметін жүзеге асыру кезінде материалдық және (немесе) материалдық емес ысыраптардың әлеуетті көзі болып табылатын немесе болуы мүмкін, сондай-ақ тәуекелдің әртүрлі түрлеріне ұшырағыштық көздері болып табылатын оқиғаларға ұшырағыштықты сәйкестендіру, талдау және бақылау үшін мүмкіндіктері бар құрылымдық бөлімшелер немесе қоғам қызметкерлері;

5) **тәуекелдерді бағалау жүйесі**-қоғамның қаржылық жағдайын кешенді талдауға арналған коэффициенттер жиынтығы;

6) **тәуекел-менеджмент мәдениеті (тәуекел-мәдениеті)** - қоғамның барлық деңгейлеріндегі барлық құрылымдық бөлімшелер мен қызметкерлердің тәуекелдерге ұшырағыштықты басқару және бақылау қажеттілігін мойындауы және осы аспектіні ескере отырып, өз жұмысын құруы;

7) **Жалғыз акционер** – «Бәйтерек» Ұлттық басқарушы холдингі» АҚ.

13. Саясат қажет болған жағдайда қайта қаралуға және Қоғамның Директорлар кеңесімен бекітілуге жатады.

14. Саясат Қоғамның интернет-сайтында жария етіледі.

3 тарау. Тәуекел менеджментінің мақсаттары мен міндеттері

15. Саясаттың негізгі мақсаттары:

1) тиімді кешенді жүйені құру және қоғамның басқару элементі ретінде тәуекелдерді басқарудың интеграцияланған процесін құру, сондай-ақ тәуекелдерді

басқару әдістері мен рәсімдеріне стандартталған тәсіл негізінде қызметті үнемі жетілдіру;

2) қоғамның өз қызметінің ауқымына барабар қолайлы тәуекелдерді қабылдауын қамтамасыз ету;

16. Саясат келесі міндеттерді жүзеге асыруға бағытталған:

1) шешім қабылдау және жоспарлау процесі үшін толыққанды база құру;

2) қойылған мақсаттарға қол жеткізуді қамтамасыз ету үшін уақтылы сәйкестендіруге, бағалауға, талдауға, мониторингке, бақылауға негізделген тәуекелдерді басқарудың үздіксіз келісілген процесін қамтамасыз ету;

3) ықтимал жағымсыз оқиғалардың алдын алуға және азайтуға мүмкіндік беретін басқару жүйесін енгізу және жетілдіру;

4) ресурстарды пайдалану және бөлу тиімділігін арттыру;

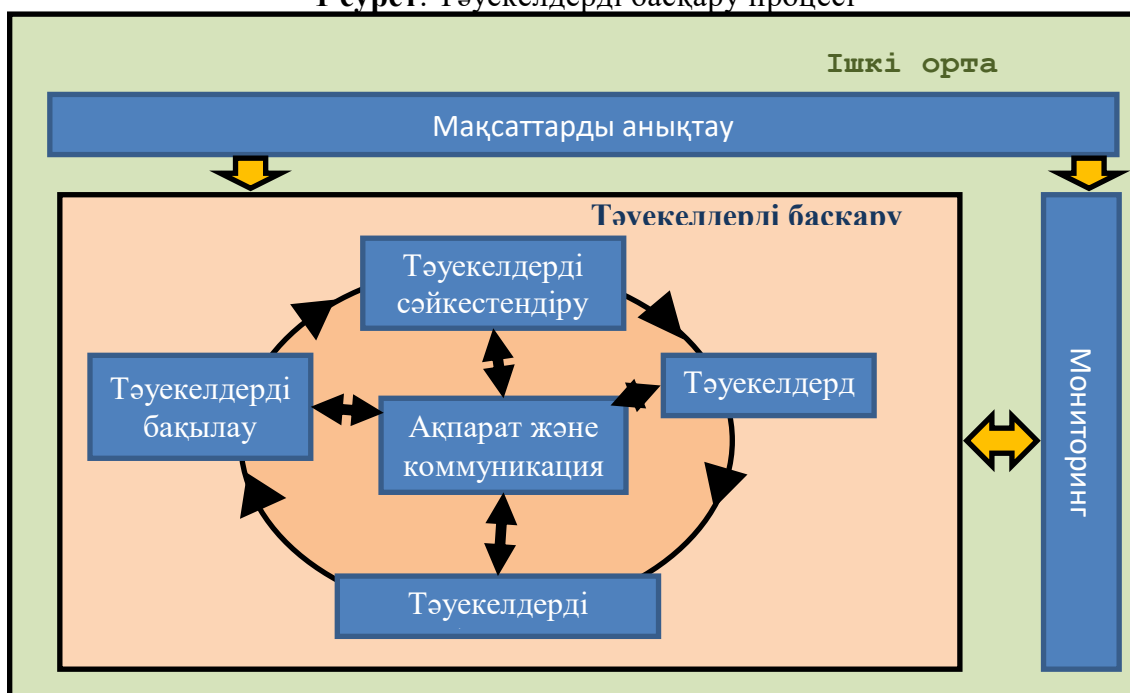
5) активтер мен акционерлік капиталды қорғауды қамтамасыз ететін қоғам қызметінің тиімділігін арттыру жолымен шығындар мен залалдарды болдырмау;

6) бизнес-процестердің тиімділігін, ішкі және сыртқы есептіліктің дұрыстығын қамтамасыз ету және заңнама талаптарын сақтауға жәрдемдесу.

17. Қоғамдағы тәуекелдерді басқару келесі схемаға сәйкес компоненттерден тұратын тұрақты, динамикалық және үздіксіз процесс болып табылады:

сәйкестендіру, өлшеу, бақылау, мониторинг.

1 сурет: Тәуекелдерді басқару процесі

§3.1 Ішкі орта

18. Ішкі орта қоғамның табиғатын және оның қызметкерлерінің тәуекелдерді қалай қарайтынын және оларға қалай әсер ететінін анықтайды. Ішкі орта тәуекелдерді басқару жүйесінің барлық басқа компоненттері үшін негіз болып табылады, оған тәуекелдерді басқару философиясы, тәуекел дәрежесі, басқару органдарының бақылауы, этикалық құндылықтар, қызметкерлердің құзыреті мен жауапкершілігі, Қоғамның құрылымы, оның адами, қаржылық және процедуралық ресурстармен анықталған мүмкіндіктері кіреді.

19. Қоғамның сыртқы ортамен қарым-қатынасы (бизнес құрылымдар, әлеуметтік және реттеуші және басқа да саяси, қаржылық органдар) ішкі ортада көрініс табады және оның қалыптасуына әсер етеді. Қоғамның сыртқы ортасы өз құрылымында күрделі болып табылады және бір-бірімен өзара байланысты түрлі салаларды қамтиды және жүйелік тәуекелдердің туындауы үшін жағдай жасайды.

20. Қоғамның қызметі қызметкерлердің тәуекелдерді түсінуін арттыратын және олардың тәуекелдерді басқаруға жауапкершілігін арттыратын ішкі ортаны құруға бағытталған. Атап айтқанда, ішкі орта жалпы алғанда қоғам қызметінің мынадай қағидаттарын қолдауға тиіс:

1) шешім қабылдау кезінде тәуекелдердің барлық нысандарын сәйкестендіру және қарау және Қоғам басшылығының тәуекелдердің кешенді пайымын қолдауы;

2) жалпы алғанда қоғамның мақсаттарына ең жақсы түрде жауап беретін тәуекелдер бейінін қоғам деңгейінде құру және бағалау;

3) басқару иерархиясының тиісті деңгейлерінде тәуекелдерді басқару тәуекелдері үшін меншік сезімін және жауапкершілікті қолдау (құрылымдық бөлімшелер және т.б.). Бұл ретте тәуекел-менеджмент жауапкершілікті басқаларға ауыстыруды білдірмейді;

4) қоғамның ішкі саясаты мен рәсімдеріне сәйкестікті қадағалау және корпоративтік басқару жүйесінің жағдайы;

5) маңызды (күрделі) тәуекелдер және тәуекелдерді басқару жүйесінің кемшіліктері туралы уақтылы ақпарат;

6) тәуекелдерді басқару саясаты мен рәсімдері міндетті екенін түсіну;

7) ұсынылған ақпаратты адал, лауазымдық ұқыптылық пен қамқорлықпен (duty of care) жан-жақты бағалау негізінде шешімдерді ұтымды қабылдау және қоғам мүддесі үшін әрекет ету. Егер қоғамның қызметкерлері мен лауазымды адамдары бұл ретте өрескел немқұрайлылық танытпаса ғана, байқағыштық пен қамқорлық көрсету міндеті бизнес-шешімдер қабылдау процесіндегі қателерге қолданылмайды;

8) Қоғам қызметкерлерінің және лауазымды тұлғаларының шешімдер қабылдауы және жеке пайдасын, қоғаммен ерекше қатынастармен байланысты тұлғалардың мүдделерін ескермей және қоғам мүдделеріне нұқсан келтіре отырып, қоғам мүддесі үшін адал әрекет етуі (duty of loyalty).

21. Қоғамның тәуекелдерді басқару процесінің негізгі қағидаттары:

1) біртұтастық - тәуекелдерді басқарудың корпоративтік жүйесі аясында қоғамның жиынтық тәуекелінің элементтерін қарастыру;

2) ашықтық - тәуекелдерді басқарудың корпоративтік жүйесін дербес немесе оқшауланған ретінде қарастыруға тыйым салу;

3) құрылымдық - тәуекелдерді басқарудың кешенді жүйесі нақты құрылымға ие;

4) ақпараттылық - тәуекелдерді басқару объективті, шынайы және өзекті ақпараттың болуымен сүйемелденеді;

5) үздіксіздік - тәуекелдерді басқару процесі тұрақты негізде жүзеге асырылады;

6) циклдік - тәуекелдерді басқару процесі оның негізгі компоненттерінің үнемі қайталанатын циклын білдіреді.

22. Қоғамдағы тәуекелдерді басқару жүйесінің құрылымы қоғамның мынадай органдары мен бөлімшелерін: директорлар кеңесін, басқарманы, алқалы кеңесші органдарды, тәуекелдерді басқару жүйесін үйлестіруге жауапты құрылымдық бөлімшені, ішкі аудит қызметін, өзге де құрылымдық бөлімшелерді тарта отырып, тәуекелдерді бірнеше деңгейде басқару болып табылады.

23. Бірінші деңгейді Қоғамның Директорлар кеңесі ұсынады. Директорлар кеңесі тәуекелдерді корпоративтік басқару жүйесін қадағалауда негізгі рөл атқарады. Директорлар кеңесі Қоғамның қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді мақсаттары мен міндеттерін, сондай-ақ тәуекелдерді басқару саласындағы саясатты, толеранттылық

деңгейін және тәуекел дәрежесін айқындайды. Директорлар кеңесі негізгі тәуекелдерді, осы негізгі тәуекелдерді басқаруды бағалауды және тәуекелдерді басқару бойынша жоспарланған іс-шараларды тұрақты негізде қарауға тиіс. Директорлар кеңесі тәуекелдерді басқару саласындағы функциялардың бір бөлігін тиісті комитеттер құру арқылы жүзеге асыруға құқылы.

24. Қоғамның Директорлар кеңесі тәуекелдерді басқару саласында мынадай функцияларды жүзеге асырады:

1) қоғамның мақсаттарын (қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді) қою;

2) Қоғамның Тәуекелдерін басқару саясатын және «Сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымдары, Қазақстан Республикасының бейрезиденттері-сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымдарының филиалдары үшін тәуекелдерді басқару және ішкі бақылау жүйесін қалыптастыру қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі Басқармасының 2018 жылғы 27 тамыздағы №198 Қаулысына сәйкес әзірленетін өзге де ішкі құжаттарды бекіту;

3) қоғамның тәуекелдерін бағалау жүйесінің коэффициенттерін талдауды жыл сайын бекіту және Қоғамның тәуекелдерді бағалау жүйесі коэффициенттерінің стандартты диапазонның бекітілген шектерінен төрт және одан да көп ауытқулары болған жағдайда Қоғамның тәуекелдерді бағалау жүйесінің коэффициенттерін жақсарту жөніндегі іс-шаралар жоспарын бекітеді не тәуекелдерді бағалау жүйесінің коэффициенттерін жақсарту жөніндегі іс-шаралар жоспарын әзірлеу қажеттілігінің жоқтығы туралы шешім қабылдайды;

4) қоғамның тәуекелдерді бағалау жүйесінің коэффициенттерін жақсарту жөніндегі іс-шаралар жоспарын бекіту кезінде тоқсан сайынғы негізде жоспардың орындалуын бақылау;

5) осы саясатты бекіту жолымен Қоғамның тәуекелдеріне мониторинг және бақылау бойынша жауапкершілік деңгейлерін бекіту;

6) ішкі бақылауды жақсарту және тәуекелдерді басқару жөніндегі сыртқы аудиторлардың қорытындыларын және ішкі аудит қызметі жүргізген тексерулердің нәтижелерін талдау;

7) қоғамның тіркелімін, тәуекелдер картасын және тәуекелдерді басқару жөніндегі іс-шаралар жоспарын бекіту (тәуекелдер бойынша есептерді бекіту шеңберінде);

8) бизнес-процестер, тәуекелдер мен бақылаулардың матрицасын бекіту;

9) тәуекелдің негізгі индикаторларын бекіту (тәуекелдер бойынша есептерді бекіту шеңберінде);

10) тәуекелдер бойынша есептерді бекіту;

11) тәуекелдерді басқару жүйесінің тиімділігі жөніндегі есептерді қарау;

12) Қоғамның Директорлар кеңесіне Қоғамның қаржылық көрсеткіштеріне талдау және бағалау жүргізу мүмкіндігін қамтамасыз ететін қаржылық және басқарушылық есептілікті ұсыну нысандары мен мерзімдерін айқындау;

13) қоғамның тәуекел дәрежесін бекіту.

25. Корпоративтік басқару бөлігінде тәуекелдерді басқару жүйесін ұйымдастыру мақсатында Директорлар кеңесі:

1) алқалық кеңесші органдардың, басқарманың, комитеттердің, құрылымдық бөлімшелердің, ішкі аудит қызметінің қызметін үйлестіреді;

2) басшы қызметкерлердің функционалдық міндеттеріндегі мүдделер қақтығысының ықтималдығын төмендету бойынша шаралар қабылдайды;

3) үлестес тұлғаларға жеңілдік шарттарын беру фактісін тексереді;

4) Директорлар кеңесінің құзыретіне жататын өзге де мәселелер.

26. Директорлар кеңесі стратегиялық мақсаттарды түзету мақсатында:

- 1) қоғамның меншікті капиталға ағымдағы (болашақ) қажеттіліктерін талдау;
- 2) ішкі (сыртқы) аудиторлардың анықталған сәйкессіздіктерді көрсете отырып, жүргізген тексерулердің нәтижелері бойынша есебі, сондай-ақ олардың ұсынымдары;
- 3) қоғам активтерін инвестициялау бойынша жүргізілген операциялардың (мәмілелердің) нәтижелері бойынша активтер мен пассивтерді басқару жөніндегі кеңестің есебі (қаржы құралдарын түрлері бойынша топтастыра отырып және баланстық, нарықтық құнын, кірістілігін, сатып алу және сату сомасын көрсете отырып).

27. Тәуекелдерді басқару бөлігінде Директорлар кеңесі:

- 1) стратегияларға, саясаттарға, рәсімдерге және өзге де ішкі құжаттарға қайшы келетін операцияларды жасау мүмкіндігін болдырмау мақсатында, сондай-ақ оларды түзету мақсатында құрылған комитеттер, бөлімшелер және ішкі аудит қызметі арқылы қоғам қызметінің тұрақты мониторингі;
- 2) ішкі аудит қызметі, басқару жүйесін үйлестіруге жауапты құрылымдық бөлімше функцияларының ұйымдастырушылық тәуелсіздігін қамтамасыз ету;
- 3) уәкілетті органның ықпал ету шараларының және өзге де талаптарының, оның ішінде кемшіліктерді жою жөніндегі іс-шаралар жоспарының орындалуын бақылау;
- 4) уәкілетті органның талаптарын орындамаған, анықталған кемшіліктерді уақтылы жойған (жоймаған) жағдайда жауапты қызметкерлерге тиісті шараларды қолдану және орындамау (жою) себептерін анықтау;
- 5) қабылданатын тәуекелдерді лимиттеу және операцияларға (мәмілелерге) шектеулер белгілеу.

28. Тәуекелдерді тиімді басқару мақсатында Қоғамның Директорлар кеңесінің жанынан құрылған комитеттерге директорлар кеңесін қолдау жөніндегі функциялар мен өкілеттіктер жүктелуі мүмкін, олар тиісті нормативтік құжаттармен айқындалады.

29. Екінші деңгей - тәуекелдерді басқарудың тиімді жүйесін ұйымдастыру және корпоративтік саясаттың орындалуын және қадағалануын қамтамасыз ету үшін тәуекелдерді бақылау құрылымын жасауға жауапты Қоғам Басқармасы. Басқарма тәуекелдерді басқару саясаты мен қоғам философиясын көрсететін «тәуекелдерді түсіну» мәдениетін (тәуекел мәдениеті) құру үшін жауапты.

30. Басқарма қызметкерлерді шешімдер қабылдау процесіне қатысуға және стратегиялық және операциялық мақсаттар үшін тәуекелдерді ашық талқылауға ынталандырады. Басқарма шешімдер қабылдау кезінде тәуекелдерді қарайды, бұл түпкілікті шешімдер қабылданғанға дейін тәуекелдер сценарийлерін талқылау мен талдауды қамтиды.

31. Басқарма тәуекелдерді басқарудың тиімді жүйесін құру үшін жауапты болады, сондықтан қызметкерлер тәуекелдерді басқару бойынша нақты міндеттерге ие және өз міндеттерін орындау үшін жауапкершілік көтереді. Басқарма тәуекелдерді басқару саласындағы функциялардың бір бөлігін тиісті комитеттер құру арқылы жүзеге асыруға құқылы.

32. Басқарма тәуекелдерді басқару жүйесінің тиісті жұмыс істеуін қамтамасыз ету мақсатында:

- 1) тәуекелдерді басқару және ішкі бақылау бөлігінде белгіленген мақсаттар мен әдістерге сәйкес қоғамды күнделікті басқаруды жүзеге асырады;
- 2) Директорлар кеңесі, алқалы органдар, басқарма және қоғамның тәуекелдерді тиімді басқаруды және ішкі бақылауды қамтамасыз ететін құрылымдық бөлімшелері арасында ақпарат беру тәртібін бекітеді;
- 3) Директорлар кеңесінің нұсқауларын, ішкі аудит қызметінің ұсынымдары мен ескертулерін, тәуекелдерді басқару жүйесін үйлестіруге жауапты құрылымдық бөлімшенің ұсынымдарын, уәкілетті органның талаптары мен шараларын іске асыруды жүзеге асырады;

4) тәуекелдерді басқару және ішкі бақылау жөніндегі саясатты іске асыру мақсатында ішкі құжаттарды бекітеді;

5) төлем қабілеттілігі маржасының жеткіліктілігінің қажетті деңгейін сақтау мақсатында активтерді әртараптандыру, рентабельділік, өтімділік және капиталдың жеткіліктілігі, тәуекелдер бойынша бағдарларды айқындайды;

6) Директорлар кеңесі белгілеген тәуекелдер лимиттері шегінде операциялар түрлері бойынша тәуекелдер лимиттерін бекітеді;

7) тәуекелдерді басқару жүйесін үйлестіруге жауапты құрылымдық бөлімшенің ай сайынғы есептері негізінде көрсетілген лимиттердің сақталуын бақылаудың тиімді шараларын қабылдауды қамтамасыз етеді;

8) тәуекелдер бойынша дұрыс статистика негізінде тарифтік саясаттың тәуекелдердің дамуындағы болжамды беталыстарға сәйкестігін қамтамасыз етеді;

9) ұйым үшін әлеуетті тәуекел тудыратын ішкі және сыртқы экономикалық факторларға тұрақты талдау жүргізу, олардың қаржылық көрсеткіштерге әсер ету дәрежесін бағалауды қамтамасыз етеді;

10) Қоғамның Директорлар кеңесіне ағымдағы және болашақ экономикалық ортаны, нормативтік құқықтық базаны, капитал мөлшерін ескере отырып, жылдық бюджеттерді, стратегиялық жоспарларды жасау бөлігінде ұсынымдар береді;

11) қаржылық тұрақсыздық және төтенше жағдайлар жағдайларында іс-шаралар жоспарының орындалуын және тиісті тоқсан сайынғы есептің ұсынылуын бақылайды;

12) шарттық қатынастардың, Қазақстан Республикасының сақтандыру және сақтандыру қызметі туралы, міндетті сақтандыру туралы, Акционерлік қоғамдар туралы, Бағалы қағаздар нарығы туралы, қылмыстық жолмен алынған кірістерді заңдастыруға (жылыстатуға) және терроризмді қаржыландыруға қарсы іс-қимыл туралы заңнамасы талаптарының, қаржы құралдарымен операциялар жүргізуді регламенттейтін ұйымның ішкі құжаттарының сақталуына тұрақты талдау жүргізеді;

13) құрылымдық бөлімшелердің ықтимал және ықтимал тәуекелдерді басқарудағы саясатты, белгіленген лимиттер шегіндегі тәуекелдер мөлшерін сақтауын бақылайды;

14) қаржы құралдарымен операциялардан кірістердің (шығыстардың) өзгеруіне олардың нарықтық құнының серпінін ескере отырып талдау жүргізуді қамтамасыз етеді;

15) Қазақстан Республикасының сақтандыру және сақтандыру қызметі туралы заңнамасына сәйкес қоғамның меншікті капиталының ең төменгі талап етілетін деңгейге сәйкестігін қамтамасыз етеді;

16) сыртқы аудиторлардың ұсынымдарын ескере отырып, есепке алу және есептілік жүйесін жақсартуды қамтамасыз етеді;

17) аудиторлық есептерге талдау жүргізеді және анықталған кемшіліктерді жою бойынша тиісті шаралар қабылдау жөнінде Директорлар кеңесіне ұсыныстар береді;

18) қоғамның тәуекелдерді басқару жүйесін үйлестіруге жауапты құрылымдық бөлімшесінің жұмыс жоспарын жыл сайынғы негізде бекітеді;

19) жыл сайынғы негізде Қоғамның Директорлар кеңесіне Қоғам Басқармасының тәуекелдерді басқару жүйесінің тиімділігі туралы есебін есепті кезеңнен кейінгі төртінші айдан кешіктірмей ұсынады;

20) стратегиялық және операциялық мақсаттарды іске асыру үшін қажетті адами капиталды айқындау, қызметкерлердің құзыреттілік деңгейін арттыру, қызметкерлердің ұзақ мерзімді және қысқа мерзімді міндеттерге қол жеткізуі үшін ынталандыру мен бағалаудың тиімді жүйесін қалыптастыру (адами ресурстарды басқаруға жауапты құрылымдық бөлімшенің жәрдемімен);

21) тәуекел-менеджменттің, тәуекел-мәдениеттің стратегиялық пайымы және тәуекел - менеджмент процестерін сақтау бөлігінде қоғам қызметкерлерімен қарым-қатынасты жүзеге асыру.

33. Тәуекелдерді басқаруды тиімді ұйымдастыру мақсатында Қоғам Басқармасы жанынан құрылған алқалы органдарға Қоғам Басқармасын қолдау жөніндегі функциялар мен өкілеттіктер жүктелуі мүмкін, олар тиісті нормативтік құжаттармен айқындалады.

34. Тәуекелдерді басқару процесіндегі үшінші деңгей тәуекелдерді басқару жүйесін үйлестіруге жауапты Қоғамның құрылымдық бөлімшесі болып табылады. Оның негізгі функциялары:

1) тәуекелдерді сәйкестендіру және бағалау процесін ұйымдастыру және үйлестіру, сондай-ақ тәуекелдер тіркелімі мен картасының, тәуекелдер мен бақылаулардың бизнес-процестері матрицасының, тәуекелдің негізгі индикаторларының, Қоғам тәуекелдерін басқару жөніндегі іс-шаралар жоспарының иеленушілерімен келісу, сондай-ақ жоспардың іске асырылуына мониторинг жүргізу;

2) тәуекелдерді басқару саясатын әзірлеу;

3) тәуекелдерді басқару процестеріндегі елеулі ауытқулар туралы Қоғам басқармасын және Қоғамның Директорлар кеңесін хабардар ету;

4) іске асырылған тәуекелдердің дерекқорын жүргізу, тәуекелдерге елеулі әсер етуі мүмкін сыртқы факторларды қадағалау;

5) Қоғамның басқармасына және Қоғамның Директорлар кеңесіне тәуекелдер бойынша ақпарат дайындау және ұсыну;

6) корпоративтік басқару деңгейін диагностикалау шеңберінде «Тәуекелдерді басқару» кіші компонентін бағалау бойынша ұсыныстар енгізу жолымен тәуекелдерді басқару жүйелерін мерзімді бағалауды ұйымдастыруға қатысу;

7) қоғамның тәуекелдерді сәйкестендіру, бағалау және басқару жөніндегі әдіснамалық базасын, саясаты мен қағидаларын, тәуекелдер мониторингі жөніндегі рәсімдерді әзірлеу, енгізу және жаңарту (қажет болған кезде);

8) тәуекел-менеджменттің басқа бизнес-процестерге интеграциялануын қамтамасыз ету және қоғамда тәуекел-менеджмент мәдениетін дамыту;

9) тәуекелдерді басқару мәселелері бойынша Қоғам қызметкерлеріне әдіснамалық және консультациялық қолдауды қамтамасыз ету;

10) Қоғам қызметкерлері үшін тәуекелдерді басқару бойынша тренингтерді оқыту семинарларын өткізу бөлігінде ұсыныстар беру;

11) Ішкі аудит жоспарын қалыптастыру, ақпарат алмасу, аудиторлық тексерулердің нәтижелерін талқылау, білім және әдіснамалар алмасу бөлігінде қоғамның ішкі аудит қызметімен өзара іс-қимыл жасау;

12) қоғам қызметіне байланысты тәуекелдер көрсеткіштерінің сипаттамалық және сандық мәндерін айқындауды қоса алғанда, тәуекелдерді сәйкестендіру және бағалау, сондай-ақ тәуекелдер көрсеткіштерінің барынша жол берілетін мәндерін айқындау;

13) «жалпы сақтандыру» саласы бойынша қызметті жүзеге асыратын №198 қағидаларға 3-1-қосымшаға сәйкес нысан бойынша жылдық қаржылық және өзге де есептілік негізінде қоғамның тәуекелдерін бағалау жүйесінің коэффициенттерін талдауды жүзеге асыру;

14) Қоғам қызметі процесінде туындайтын тәуекелдерді басқару жөнінде шаралар қабылдау;

15) сәйкестендірілген тәуекелдерді мониторингтеу, бағалау және бақылау, тәуекелдер картасын жасау, оның ішінде:

қоғамның басқа бөлімшелерімен бірлесіп тәуекелдерді сәйкестендіру бойынша шаралар қабылдау;

тәуекелдердің туындау жиілігін бағалауды қоса алғанда, тәуекелдерді бағалау, осы тәуекелдермен көрсетілген әсерлерді кейіннен жіктеу және тәуекелдер лимиттерін белгілеу;

тәуекелдер көрсеткіштері мәндерінің және тәуекелдер көрсеткіштерінің барынша рұқсат етілген мәндерінің өзгеру мониторингін, сондай-ақ тәуекелдер көрсеткіштерінің мәндері тәуекелдер лимиттеріне сәйкес келмеген жағдайда тәуекелдерді барынша азайту мақсатында қабылданатын шараларды қамтитын тәуекелдер мониторингі;

16) қоғамның қызметіне залал келтіруге және (немесе) ықпал етуге қабілетті немесе заңсыз сипаттағы кез келген елеулі жағдайлар туралы Директорлар кеңесіне дереу есеп беру;

17) қоғамның тиісті бөлімшелерінің анықталған тәуекелдерді барынша азайту жөніндегі іс-шаралардың толық жоспарын әзірлеу жөніндегі процесті ұйымдастыру және Директорлар кеңесі бекіткен қоғамның тәуекелдерін барынша азайту жөніндегі іс-шаралар жоспарына одан әрі мониторинг жүргізу;

18) Төтенше жағдайлар болған жағдайда жоспарды орындау және қоғам қызметінің үздіксіздігін қамтамасыз ету бойынша іс-шараларды ұйымдастыру;

19) тұрақты талдау:

қаржы көрсеткіштерінің (стресс-тестілер және қабылданған тәуекелдер деңгейінің тұрақты мониторингі шеңберінде);

өтімділік, төлем қабілеттілігі, капиталдың жеткіліктілігі көрсеткіштеріне қаржы құралдарына баға өзгерістерінің әсер етуі (стресс-тестілер және қабылданған тәуекелдер деңгейінің тұрақты мониторингі шеңберінде);

20) макроэкономикалық факторлардың тиімділікке, өтімділікке, меншікті капиталдың жеткіліктілігіне әсерін болжау;

21) Директорлар кеңесіне және Басқармаға тоқсан сайынғы негізде тәуекелдерді басқару жүйесін бағалау және талдау жөніндегі есепті ұсыну;

22) Қоғам Басқармасы шешімдерінің орындалуына және қабылданған шешімдердің тиімділігін анықтауға тұрақты мониторинг жүргізу;

23) тәуекелдерді басқару бөлігінде бөлімшелер қызметінің бекітілген ішкі саясатқа сәйкестігін қамтамасыз ету;

24) «Сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымдары, Қазақстан Республикасының бейрезиденттері-сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымдарының филиалдары үшін тәуекелдерді басқару және ішкі бақылау жүйесін қалыптастыру қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі Басқармасының 2018 жылғы 27 тамыздағы №198 Қаулысына сәйкес андеррайтинг, қайта сақтандыру, сақтандыру төлемдері тәуекелін, сақтандыру резервтерінің, инвестициялық, операциялық, ілеспе және комплаенс тәуекелінің жеткіліксіздігі тәуекелін басқару бойынша міндеттерді орындауды қамтамасыз ету;

25) корпоративтік стратегияны және тәуекелдерді басқару жөніндегі ішкі саясатты түзету мақсатында Басқармаға жылына кемінде бір рет ұсыну:

барлық тәуекелдер, олардың ықтималдылық дәрежесі, ұйымның дайындық дәрежесі, оларды барынша азайту бойынша жүргізілген іс-шаралар, ден қою шаралары туралы сан және сапалық деректерді ескере отырып, Қоғамның ағымдағы жағдайына толық шолу жасалатын есеп;

Комплаенс-қызметімен бірлесіп Қазақстан Республикасының заңнамалық актілеріндегі өзгерістер бөлігінде, сондай-ақ стратегия мен экономикалық жоспарлауға жауапты құрылымдық бөлімшемен бірлесіп, Қоғам қызметінің қаржылық жағдайын және нәтижелерін шолу бөлігінде, атап айтқанда:

Қазақстан Республикасының сақтандыру және сақтандыру қызметі туралы, міндетті сақтандыру туралы, Акционерлік қоғамдар туралы, Бағалы қағаздар рыногы

туралы, Қылмыстық жолмен алынған кірістерді заңдастыруға (жылыстатуға) және терроризмді қаржыландыруға қарсы іс-қимыл туралы заңнамалық актілеріндегі ұйымның қаржылық жағдайына, қоғамның тәуекелдер картасына әсер етуге қабілетті өзгерістерді қамтитын есеп.

26) жыл сайын:

табиғи және техногендік апаттардың туындау сценарийлерін қамтитын модельдерді пайдалануды көздейтін апатты тәуекелдерді өлшеу және болжау;

сақтандыру портфелін апатты оқиғаларға қарсы тұру қабілетін бағалау. Апатты тәуекелдер туралы есеп Директорлар кеңесінің және Басқарманың қарауына қоғамның тәуекелдері жөніндегі есеп шеңберінде жылына бір рет ұсынылады;

27) Қоғамның Директорлар кеңесіне бекітуге ұсыну:

тәуекелдерді бағалау жүйесінің коэффициенттерін талдау есепті жылдан кейінгі жылдың 1 сәуірінен кешіктірмей (стандартты диапазоннан тыс шығатын коэффициенттер бойынша түсіндірмелермен);

ұйымның тәуекелдерді бағалау жүйесі коэффициенттерінің стандартты диапазонның бекітілген шектерінен төрт және одан да көп ауытқулары болған жағдайда тәуекелдерді бағалау жүйесінің коэффициенттерін жақсарту жөніндегі іс-шаралар жоспары;

28) Қоғамның Директорлар кеңесі бекіткеннен кейін, алайда есепті жылдан кейінгі жылдың 30 сәуірінен кешіктірмей, Қағидаларға 3-1 қосымшаға сәйкес нысан бойынша тәуекелдерді бағалау жүйесінің коэффициенттерін талдауды (стандартты диапазон шегінен шығатын коэффициенттер бойынша түсіндірмелермен) уәкілетті органға қоғамның тәуекелдерді бағалау жүйесі коэффициенттерінің стандартты диапазонның бекітілген шектерінен төрт және одан көп ауытқулары болған жағдайда Қоғамның Директорлар кеңесі бекіткен тәуекелдерді бағалау жүйесінің коэффициенттерін жақсарту жөніндегі іс-шаралар жоспарын немесе Директорлар кеңесінің тәуекелдерді бағалау жүйесінің коэффициенттерін жақсарту бойынша іс-шаралар жоспары;

29) Жалғыз акционерге тәуекелдерді бағалау жүйесінің коэффициенттерін талдауды (стандартты диапазон шегінен шығатын коэффициенттер бойынша түсіндірмелермен бірге) және Қоғамның Директорлар кеңесі бекіткен тәуекелдерді бағалау жүйесінің коэффициенттерін жақсарту жөніндегі іс-шаралар жоспарын (бар болса) ұсыну;

30) сондай-ақ Қоғам қызметінің ерекшелігіне жауап беретін басқа да функциялар.

35. Қоғамның тәуекелдерді басқару жүйесін үйлестіру үшін жауапты құрылымдық бөлімшесі қызметкерлерінің жауапкершілігі, өкілеттіктері және ұсынылатын есептілікке қойылатын талаптар осы Саясатта, тәуекелдерді басқару жүйесін үйлестіруге жауапты құрылымдық бөлімше туралы ережелерде және қоғамның тәуекелдерді басқару жүйесін үйлестіруге жауапты құрылымдық бөлімшесі қызметкерлерінің лауазымдық нұсқаулықтарында көзделген.

36. Тәуекелдерді басқару жүйесін үйлестіруге жауапты Қоғамның құрылымдық бөлімшесінің қызметкерлері тәуекелдерді басқару жүйесінің мақсаттары мен міндеттерін тиімді іске асыру үшін Қоғамның басқа бөлімшелерімен, сондай-ақ сыртқы және ішкі аудиторларымен өзара іс-қимыл жасауға тиіс.

37. Тәуекелдерді басқару жүйесін үйлестіруге жауапты Қоғамның құрылымдық бөлімшесінің қызметкерлері осы саясатта және осы қызметкерлердің лауазымдық нұсқаулықтарында көрсетілген өздерінің функционалдық міндеттерін орындау үшін қажетті ақпаратқа, қоғамның құжаттарына қолжетімдікке ие болуы тиіс.

38. Қоғам Басқармасының шешімдерін орындау мониторингін іске асыру үшін Қоғам басқармасының хатшысы тәуекелдерді басқару жүйесін үйлестіруге жауапты

құрылымдық бөлімшенің, Қоғам Басқармасының тәуекелдерді басқару жөніндегі мәселелер шеңберіндегі шешімдерінің назарына жеткізеді.

39. Тәуекел-менеджерлер Қоғамның Директорлар кеңесіне залал келтіруге және (немесе) Қоғамның қызметіне елеулі түрде ықпал етуге қабілетті немесе заңсыз сипаттағы кез келген елеулі жағдайлар туралы хабарлауға құқылы.

40. Қоғамның басшы қызметкерлері мен құрылымдық бөлімшелердің басшылары тәуекелдерді басқару жүйесін үйлестіруге жауапты құрылымдық бөлімшенің назарына тәуекелдерді бағалауға байланысты барлық қажетті ақпаратты уақтылы және толық жеткізуге жауапты.

41. Басшы қызметкерлер мынадай біліктілік талаптарына сәйкес келуі тиіс:

- 1) қоғамның қызмет саласына сәйкес келетін жоғары білім;
- 2) басқару лауазымдарында кемінде 5 жыл жұмыс тәжірибесінің болуы;
- 3) міндеттерді орындау және қоғамның тиімді жұмысын ұйымдастыру үшін қажетті іскерлік және/немесе салалық ортада оң жетістіктер мен мінсіз іскерлік беделдің болуы;
- 4) Қоғам қызметін регламенттейтін ҚР заңнамалық және өзге де нормативтік құқықтық актілерін, сондай-ақ заңсыз алынған кірісті заңдастыруға және лаңкестікті қаржыландыруға қарсы іс-қимыл мәселелерін білу.

42. Тәуекел менеджері келесі біліктілік талаптарына сәйкес келуі керек:

- 1) жоғары экономикалық немесе қаржылық білім;
- 2) қызмет бағыты бойынша кемінде үш жыл жұмыс тәжірибесі;
- 3) дербес компьютермен, арнайы бағдарламалармен, ақпараттық-анықтамалық бағдарламалық қамтамасыз етумен жұмыс істеу дағдылары;
- 4) сақтандыру қызметін, қаржылық талдауды, тәуекелдерді бағалау әдістемелерін білу;

5) Қоғам қызметін регламенттейтін ҚР заңнамалық және өзге де нормативтік құқықтық актілерін, сондай-ақ заңсыз алынған кірісті заңдастыруға және лаңкестікті қаржыландыруға қарсы іс-қимыл мәселелерін білу.

43. Андеррайтингтік кеңес тәуекелдерді басқару процесінде мынадай негізгі функцияларды жүзеге асырады:

- 1) Директорлар кеңесі белгілеген лимиттер шегінде андеррайтингтік шешімдер қабылдау;
- 2) қабылданған тәуекелдердің барабар бағалануын бақылау;
- 3) сақтандыруға қабылданатын объект және тәуекелдер бойынша барабар сақтандыру тарифін қамтамасыз ету;
- 4) сақтандыруға қабылданатын тәуекелдер бойынша сақтандыруды өтеу шарттарын айқындау;

5) белгілі бір уақыт кезеңі ішінде жасалған сақтандыру (қайта сақтандыру) шарттары бойынша алынған нетто-сыйлықақылар мен жүзеге асырылған сақтандыру төлемдері арасындағы оң айырманы ұлғайтуды қамтамасыз ету (сақтандыру жағдайлары басталуының ықтимал критерийлерін ескере отырып). Нетто-сыйлықақы - Актуарий актуарлық әдістер негізінде бағалаған, қоғамның өзге де шығыстарын өтеуді есепке алмағанда, тек қана сақтандыру төлемдерін жүзеге асыру бойынша міндеттемелерді қабылдағаны үшін қоғамға төленуге жататын ақшалай сома;

б) сақтандыру (қайта сақтандыру) шартына енгізілетін негізгі және қосымша талаптардың тізбесін айқындау.

44. Қоғамның активтері мен пассивтерін басқару жөніндегі кеңес (бұдан әрі - Кеңес) тәуекелдерді басқару процесінде мынадай функцияларды жүзеге асырады:

- 1) қоғамның активтері мен міндеттемелерін басқаруды регламенттейтін ішкі құжаттар бойынша ұсынымдарды қарау және ұсыну;
- 2) инвестициялық шешімдер қабылдау;

3) бұдан бұрын алынған сақтандыру сыйлықақыларын қайтару/түзету туралы шешім қабылдау;

4) Қоғамның Директорлар кеңесі бекіткен лимиттер шеңберінде сақтандыру төлемдерін жүзеге асыру жөнінде шешім қабылдау;

5) Қоғамның қаржы активтері мен міндеттемелерін басқару регламентінде айқындалған контрагент-банктерге/ контрагенттерге арналған лимитті және Холдинг ұсынған лимиттерді қоғамның сақтауы туралы есептерді қарау;

6) Қоғамның қаржы активтері мен міндеттемелерін басқару регламентінде айқындалған және/немесе Холдинг ұсынған контрагент-банктерге/контрагенттерге арналған лимитті өзгерту бойынша шешімдерді алдын ала қабылдау;

7) Холдинг/ЕҰ Қоғамға беретін кредиттер, қаржылық көмек және кепілдіктер бөлігінде, сондай-ақ Қоғам мен Холдингтің қолданыстағы ішкі құжаттары шеңберінде қоғамды қарыздық қаржыландыру бойынша ұсынымдарды қарау және ұсыну;

8) тоқсан сайын қарау (келесі есептер/талдаулар):

8.1 қалыптасқан геосаяси жағдайға, инвестициялау валютасына, экономика секторына байланысты инвестициялау нарықтарының тартымдылық дәрежесі бойынша макроэкономикалық талдау;

8.2 эмитенттің қаржылық жағдайын, оның активтері құнының одан әрі өсу әлеуетін, қабылданған міндеттемелер бойынша жауап беру қабілетін, осы эмитенттің қаржы құралдарына инвестициялауға байланысты тәуекелдерді талдауды қоса алғанда, эмитенттерді және олар шығарған (ұсынған) қаржы құралдарын талдау;

8.3 портфельдің құрылымы, кірістіліктің өзгеру серпіні туралы мәліметтерді, залалды позицияларды талдауды және портфельдің құрылымын оңтайландыру жөніндегі ұсынымдарды қамтитын инвестициялық портфельді талдау;

8.4 сақтандыру сыйлықақыларының түсуін және келесі күнтізбелік 12 (он екі) айға сақтандыру төлемдерінің жүзеге асырылуын, сондай-ақ олардың басталу мерзімдері бойынша ұйым міндеттемелерінің құрылымын болжамды талдау;

8.5 өтімді активтерді жұмылдыру қабілетінің өзгеруін ескере отырып, қолма-қол ақшаның гәп-позициялары бойынша лимиттерді шолуды, оның ішінде міндеттемелерді өтеу үшін қажетті өтімді активтерді қалыптастыру қабілетінің мониторингін қамтитын гәп-талдау;

8.6 қайта сақтандыру шарттары жасалған қайта сақтандырушылардың қаржылық жағдайын талдау;

8.7 соңғы 5 (бес) жыл ішінде қайта сақтандырушылардан алынған төлемдерді талдау және сақтандыру тәуекелдерін қайта сақтандырудың орындылығын бағалау;

8.8 актуарий белгілеген меншікті ұстап қалу лимиттерінің барабарлығын талдау;

8.9 Кеңес қызметі туралы есеп;

9) контрагент-банктердің қаржылық жағдайын талдауды қарау (кеңес шешімімен белгіленетін кезеңділікпен);

10) «stop-loss» және «take-profit» лимиттері белгіленетін қаржы құралдарының тізбесін айқындау.

11) инвестициялық портфельдің кредиттік, пайыздық және валюталық тәуекелдеріне ұшырағыштығы туралы қорытындыны қарау;

12) қоғамның активтерін инвестициялау бойынша жүргізілген операциялардың (мәмілелердің) нәтижелері жөніндегі кеңестің есебін жыл сайын қарау;

13) қоғамның ішкі нормативтік құжаттарына сәйкес брокерді/делдалды/кастодианды таңдау бойынша шешім қабылдау;

14) Қазақстан Республикасының заңнамасына, қоғамның жарғысына және Қоғамның/ Холдингтің ішкі нормативтік құжаттарына қайшы келмейтін қоғамның активтері мен міндеттемелерін басқаруға қатысты өзге де мәселелер бойынша шешімдер

қабылдау.

45. Қоғамның ішкі аудит қызметі тәуекелдерді басқару процесінде мынадай негізгі функцияларды жүзеге асырады:

1) тәуекелдерді басқару рәсімдерінің және тәуекелдерді бағалау әдіснамасының тиімділігіне аудит және талдау, сондай-ақ тәуекелдерді басқару рәсімдерінің тиімділігін арттыру бойынша ұсыныстар әзірлеу;

2) қоғам қызметінің барлық аспектілері бойынша ішкі бақылау жүйелерінің барабарлығы мен тиімділігін бағалау, бөлімшелердің жүктелген функциялар мен міндеттерді орындау жағдайы туралы уақтылы және дұрыс ақпаратпен қамтамасыз ету, сондай-ақ жұмысты жақсарту бойынша пәрменді және тиімді ұсынымдар беру;

3) Директорлар кеңесінің ішкі бақылау жүйесінің жағдайын объективті бағалауды және оларды жетілдіру жөніндегі ұсынымдарды ұсыну арқылы ішкі бақылаудың барабар жүйесінің болуын және жұмыс істеуін қамтамасыз ету жөніндегі функцияларды жүзеге асыру кезінде туындайтын міндеттерді шешу;

4) Қоғамның Директорлар кеңесі үшін тәуекелдерді басқару жүйесі бойынша есеп беру;

5) бекітілген нормативтік құжаттарға сәйкес өзге де функциялар.

46. Тәуекелдерді басқару жүйесінің құрылымындағы маңызды элементтердің бірі қоғамның құрылымдық бөлімшелері, оның ішінде әрбір қызметкер және құрылымдық бөлімшелерге кірмейтін өзге де қызметкерлер болып табылады. Құрылымдық бөлімшелер мен құрылымдық бөлімшелерге кірмейтін өзге де қызметкерлер тәуекелдерді басқару процесінде олардың негізгі рөл атқаратынын түсінуі тиіс. Қоғам қызметкерлері күн сайын тәуекелдермен жұмыс істейді, оларды басқарады және өздерінің функционалдық міндеттері саласында олардың ықтимал әсеріне мониторинг жүргізеді. Қоғамның құрылымдық бөлімшелері мен құрылымдық бөлімшелерге кірмейтін өзге де қызметкерлері тәуекелдерді басқару жөніндегі іс-шаралар жоспарын орындауға жауапты, өз қызметі саласындағы елеулі тәуекелдерді уақтылы анықтауға және хабардар етуге және іс-шаралар жоспарына енгізу үшін тәуекелдерді басқару жөнінде ұсыныстар беруге тиіс.

47. Құрылымдық бөлімшелер туралы ережелерде және құрылымдық бөлімшелер басшыларының, сондай-ақ Қоғамның құрылымдық бөлімшелеріне кірмейтін қызметкерлердің лауазымдық нұсқаулықтарында бизнес-үдерістерге және осы бөлімшелер мен қызметкерлердің міндеттеріне, сондай-ақ олар қабылдайтын шешімдерге байланысты тәуекелдерді басқару жөніндегі функционалдық міндеттер көрсетілуге тиіс.

48. Құрылымдық бөлімшелердің, сондай-ақ тәуекелдерді басқару процесінде Қоғамның құрылымдық бөлімшелеріне кірмейтін қызметкерлердің негізгі функциялары мыналар болып табылады:

1) тәуекелдерді тұрақты негізде сәйкестендіру;

2) олардың құзыреті шеңберінде әдістемелік және нормативтік құжаттаманы әзірлеуге қатысу;

3) тәуекелдерге әсер ету бойынша бекітілген іс-шараларды іске асыру;

4) тәуекел-коммуникацияны дамыту үдерісіне жәрдемдесу.

49. Барлық құрылымдық бөлімшелердің қызметкерлері (сондай-ақ Қоғамның құрылымдық бөлімшелеріне кірмейтін жұмыскерлер) жылына кемінде бір рет оқудан өтеді және біліктілігін арттырады (оқыту курстары, семинарлар және т.б.).

50. Қоғамдағы тәуекелдерді басқару құрылымы ақпараттың барабар ағынын - тігінен және көлденеңінен қамтамасыз етеді. Бұл ретте төменнен-жоғарыға келіп түсетін ақпаратты Қоғамның Директорлар кеңесі мен Басқармасы: ағымдағы қызмет туралы; қызмет барысында қабылданған тәуекелдер, оларды бағалау, бақылау, әсер ету әдістері

және оларды басқару деңгейі туралы мәліметтермен қамтамасыз етеді. Жоғарыдан төменге жіберілетін ақпарат ішкі құжаттарды, регламенттер мен тапсырмаларды бекіту арқылы мақсаттарды, стратегияларды және қойылған міндеттерді жеткізуді қамтамасыз етеді. Ақпаратты көлденеңінен беру Қоғамның құрылымдық бөлімшелері мен өзге де қызметкерлерінің өзара іс-қимылын және Қоғам мен Холдингтің тәуекелдерін басқару жүйесін үйлестіруге жауапты құрылымдық бөлімшелердің өзара іс-қимылын білдіреді.

§3.2 Мақсаттарды анықтау

51. Қоғам сыртқы және ішкі көздерден туындайтын тәуекелдердің әрекетіне ұшырайды және тәуекелдерді басқару әдістерін тиімді сәйкестендірудің, бағалаудың және әзірлеудің негізгі шарты мақсат қою болып табылады. Қоғам қызметінің мақсаттары қоғамның даму стратегиясымен айқындалады және операциялық мақсаттарды әзірлеу үшін негіз қалайды.

52. Қоғамның мақсаттары мен міндеттері қоғамның миссиясына сәйкес келуі және қоғамның тәуекел дәрежесімен келісілуі керек. Мақсаттар оларға қол жеткізуге теріс әсер етуі мүмкін ықтимал тәуекелдерді анықтағанға дейін анықталған.

53. Тәуекел дәрежесі тәуекел факторларын Қоғамды басқару процестеріне біріктіруге бағытталған. Тәуекел дәрежесі қоғамның мүдделі тараптарының, оның ішінде акционерлердің, клиенттердің, халықтың, реттеуші органдардың және инвесторлардың рұқсат етілген тәуекел деңгейлерін көрсетеді.

54. Қоғамның рұқсат етілген тәуекел деңгейі тиімділік, кірістілік және өтімділік сияқты компоненттерден тұратын, бірақ олармен шектелмейтін тәуекел дәрежесі құрылымында көрсетілуі керек.

55. Жыл сайын Қоғам Басқармасы алдын ала қарағаннан кейін Қоғамның Директорлар кеңесі оның Саясатқа 1 қосымшаға сәйкес нысан бойынша Қоғам стратегиясына, бизнес ортаға және мүдделі тараптардың талаптарына сәйкестігін қамтамасыз ету мақсатында тәуекел дәрежесін қарайды және бекітеді.

56. Тәуекел дәрежесі Қоғамды Стратегиялық жоспарлау мен бюджеттеудің ажырамас бөлігі болып табылады. Тәуекел дәрежесінің компоненттері орындалуы міндетті болып табылатын лимиттер мен мақсаттар арқылы Қоғамның операциялық қызметіне айналады.

57. Лимиттер - Қоғам асырмауы қажет, тәуекел дәрежесінің параметрлері. Лимиттердің тағы бір анықтамасы - тәуекелге толеранттық, яғни бұл қоғам өз қызметіне айтарлықтай зиян келтірместен қабылдай алатын тәуекелдер деңгейі, басқаша айтқанда, қоғам өзінің толеранттық деңгейінен артық тәуекелдерді қабылдамауы керек.

58. Сонымен бірге Қоғам қол жеткізуі тиіс тәуекелдің оңтайлы деңгейін анықтау үшін мақсатты деңгейлер белгіленуі мүмкін.

59. Тәуекел дәрежесін қалыптастыру кезінде Қоғамның тәуекелінің оңтайлы профилін анықтау үшін барлық қол жетімді ақпаратты сан және сапа жағынан пайдалану керек.

60. Тәуекелдерді басқарудың көптеген аспектілерін қамтитын тәуекел дәрежесінің негізгі компоненттері Қоғам қызметінің ерекшеліктеріне қарай айқындалады.

61. Тәуекел дәрежесін анықтауға арналған компоненттер, соның ішінде:

- тиімділік;
- капиталдың жеткіліктілігі;
- табыстылық;
- өтімділік.

62. Қоғамның сақтандыру сыйлықақылары мен сақтандыру төлемдері

арасындағы теңгерімді қолдау қажеттілігіне байланысты «Тиімділік» тәуекел дәрежесінің компоненті Қоғамның маңызды құрамдас бөлігі болып табылады.

63. Капиталдың жеткіліктілігі қолжетімді капитал мен қоғам тәуекелінің бейіні арасындағы жалпы теңгерімді қолдау, реттеуші органдардың талаптарын қолдау (олар болған жағдайда) қажеттілігіне байланысты маңызды компонент болып табылады.

64. Табыстылық қоғамның алдына қойылған стратегиялық мақсаттарға, кем дегенде, оның қызметінің бұзылуын ескере отырып, қол жеткізу қажеттілігіне байланысты маңызды компонент болып табылады.

65. Өтімділік өз міндеттемелерін уақтылы және толық орындауды қамтамасыз ету қажеттілігіне байланысты маңызды компонент болып табылады.

66. Пайдаланылатын компоненттердің әрқайсысы бойынша лимиттеу тәуекелді қабылдамау және тәуекелге артықшылық беру қағидаттары негізінде айқындалады:

Тәуекелдің басқарылмайтын деңгейін қабылдамау қағидаты Қоғам пайдасының өзгергіштігімен (құбылмалылығымен) және шығындар шамасымен көрсетілген қоғам өзіне қабылдауға дайын тәуекел шамасын айқындауға ықпал етеді;

тәуекелге артықшылық беру қағидаты қоғамның стратегиялық мақсаттарға жету үшін қабылдағысы келетін тәуекелдердің деңгейі мен түрін анықтауға ықпал етеді.

67. Қоғамның құрылымдық бөлімшелері мен қызметкерлері өз қызметінде қоғамның қандай да бір құрылымдық бөлімшесінің негізгі операциялары мен функционалдық міндеттерін жүзеге асыру кезіндегі тәуекелдерді ескере отырып, басқарылмайтын тәуекел деңгейін қабылдамау қағидатын басшылыққа алуға міндетті.

68. Әрбір компонент қарастырылған компоненттерді бағалауға ықпал ететін әртүрлі метрикаларды қамтуы мүмкін.

69. Даму стратегиясын қалыптастыру және мақсаттар қою кезіндегі қоғамның тәуекелдері:

1) Қазақстан Республикасының стратегиялық және бағдарламалық құжаттарын есепке алу;

2) сыртқы және ішкі ортаны талдау;

3) тәуекел дәрежесін анықтау;

4) Даму стратегиясын Холдингпен, қоғамның құрылымдық бөлімшелерімен және өзге де қызметкерлерімен, жұмыс топтарымен талқылау және келісу;

5) Қоғам қызметінің тиімділігін мониторингтеу және стратегиялық мақсаттарға қол жеткізуді қолдау үшін нысаналы көрсеткіштерді белгілеу қағидаттарына негізделеді.

70. Бақылау тәуекелдерді анықтау мен бағалау процесін жалпы бақылау шеңберінде жүзеге асырылады және Қоғамның ішкі аудит қызметімен қамтамасыз етіледі.

§3.3 Тәуекелдерді сәйкестендіру

71. Тәуекелдерді сәйкестендіру - Қоғамның жоспарланған мақсаттарға қол жеткізу және қойылған міндеттерді іске асыру қабілетіне теріс әсер етуі мүмкін тәуекелдердің әсеріне ұшырауын анықтау.

72. Қоғамның тәуекелдерді басқарудың корпоративтік жүйесі тәуекелдердің кең спектрін анықтауға және оларды кешенді түрде қарастыруға бағытталған, бұл бар тәуекелдер бойынша тұтас көріністі көрсетуге ықпал етеді және тәуекелдерді талдаудың сапасын арттырады.

73. Тәуекелдерді басқарудың үздік халықаралық практикасына сәйкес Қоғам тұрақты негізде (оның ішінде ішкі құжаттарды енгізу кезінде, корпоративтік шешімдер қабылдау кезінде, барлық қызметкерлердің функционалдық міндеттері шеңберінде және

басқарушылық есептілік жүйесі шеңберінде) тәуекелдердің барынша көп спектрін анықтау, айналадағы тәуекелдер туралы хабардар болуды арттыру және ұйымның тәуекел - мәдениетін дамытуды ынталандыру мақсатында барлық құрылымдық бөлімшелер жұмыскерлерінің, сондай-ақ құрылымдық бөлімшелерге кірмейтін жұмыскерлердің қатысуымен тәуекелдерді сәйкестендіруді жүргізеді.

74. Тәуекелдерді сәйкестендіру үшін қойылған стратегиялық мақсаттар мен міндеттер негізінде тәуекелдерді сәйкестендіру, сараптамалық талдау (оның ішінде SWOT - талдау, сценарийлік талдау, салалық және халықаралық салыстыру), бизнес - процестерді талдау, сұхбат беру және сауалнама жүргізу, әлеуетті және іске асырылған тәуекелдердің дереккөрі, тәуекелдің негізгі индикаторлары, статистикалық әдістер, семинарлар, талқылаулар және қоғамның тәуекелдерді сәйкестендіру мен бағалауды реттейтін ішкі құжаттарында толығырақ сипатталған басқа да құралдар сияқты түрлі әдістемелер мен құралдардың комбинациясы пайдаланылады.

75. Сәйкестендірілген оқиғалар мен тәуекелдер тәуекелдердің тіркелімі нысанында жүйеленеді. Қоғамның тәуекелдер тіркелімі - бұл қоғамның өз қызметінде кездесетін тәуекелдер тізімі, ол тәуекелді жүзеге асырудың ықтимал салдарын да қамтиды. Әрбір тәуекел бойынша өзінің функционалдық міндеттеріне байланысты осы тәуекелмен айналысатын тәуекел иелері, яғни бөлімшелер (сондай-ақ құрылымдық бөлімшелерге кірмейтін қызметкерлер) айқындалған. Тәуекелдер тіркелімін қоғамның құрылымдық бөлімшелері мен қызметкерлері жаңа тәуекелдердің анықталуына қарай тұрақты негізде толықтырады. Құрылымдық бөлімшелер және құрылымдық бөлімшелерге кірмейтін қызметкерлер қоғамның тәуекелдер тіркелімін толтыру үшін ақпарат ұсынуға жауапты.

76. Сәйкестендірілген тәуекелдерді жүйелеу:

1) тәуекелдер бейінін салыстыруды жақсартуға мүмкіндік беретін тәуекелдерді жіктеуде және санмен бағалауда бірізділікке қол жеткізу (бизнес-процестер бойынша құрылымдық бөлімшелер, жобалар және т. б.);

2) тәуекелдерді санмен бағалау технологиясының неғұрлым күрделі құралдарын құруға арналған платформаны ұсыну;

3) қоғамдағы тәуекелдерді келісілген басқару және бақылау үшін мүмкіндік береді.

77. Тіркелімдегі тәуекелдер санаттар бойынша жіктеледі (мысалы, стратегиялық тәуекелдер, кредиттік тәуекел, нарықтық тәуекелдер, өтімділік тәуекелі, операциялық тәуекелдер және басқалар). Санаттардың облыстарға бөлінуі әр ұйым үшін оның қызмет саласына байланысты әр түрлі болады. Тәуекелдерді санаттар бойынша жіктеу тек навигациялық функцияға ие.

§3.4 Тәуекелдерді бағалау

78. Тәуекелдерді сәйкестендіру және бағалау неғұрлым «әлсіз» жерлерді айқындау үшін базалық саралауды жүзеге асыру жолымен қазіргі тәуекелдер мен олардың мөлшері бойынша жалпы пайымды беруге бағытталған. Бұл процесс негізгі тәуекелдерді басқарудың қолданылатын әдістері мен рәсімдерін бағалауға мүмкіндік береді.

79. Іске асыру ықтималдығы мен тәуекелдердің ықтимал әсерін бағалау тәуекелдер туралы түсінікті дамытуға мүмкіндік береді, белгілі бір тәуекелді басқару қажеттілігі туралы шешім қабылдау үшін қажетті ақпараттық базаны, сондай-ақ оны азайтудың ең қолайлы және экономикалық тиімді стратегияларын ұсынады.

80. Тәуекелдер тіркелімінде жүйеленген тәуекелдер бойынша тәуекелдерді бағалау процесі қоғам қызметіне және стратегиялық мақсаттар мен міндеттерге қол жеткізуге теріс әсер етуі мүмкін неғұрлым маңызды (сындарлы) тәуекелдерді бөлу

мақсатында жүргізіледі. Бұл тәуекелдер Директорлар кеңесінің қарауына шығарылуы тиіс, ол осы тәуекелдер бойынша басқару және бақылау туралы шешім қабылдауы тиіс.

81. Тәуекелдерді бағалау мен талдауды жүргізу аясында қоғамда тәуекелдерді басқару процесінің әдістемелік негізін құрайтын сапа, сан талдаулар немесе олардың комбинациясы қолданылады.

82. Тәуекелдерді бағалау әр тәуекелдің көздері мен себептерін, оларды жүзеге асырудағы жағымсыз салдарларды және белгілі бір оқиғаның болу ықтималдығын қарастыруды қамтиды.

83. Бастапқыда тәуекелдерді бағалау сапалы негізде жүргізіледі, содан кейін ең маңызды тәуекелдер үшін санмен бағалау жүргізілуі мүмкін. Санмен бағалауға жатпайтын тәуекелдер, оларды модельдеу үшін сенімді статистикалық ақпарат жоқ немесе мұндай модельдерді құру шығындар тұрғысынан орынды емес, тек сапалы негізде бағаланады.

84. Тәуекелдер тіркелімінде жүйеленген барлық сәйкестендірілген және бағаланған тәуекелдер картасында көрсетіледі. Тәуекелдер картасы әрбір тәуекелдің салыстырмалы маңыздылығын бағалауға (басқа тәуекелдермен салыстырғанда), сондай-ақ сыни болып табылатын және оларды басқару жөніндегі іс-шараларды әзірлеуді талап ететін тәуекелдерді бөліп көрсетуге мүмкіндік береді.

85. Кешенде қоғамның тәуекелдерін сәйкестендіру және бағалау Қоғамның тиісті ішкі құжаттарына сәйкес жүзеге асырылады.

86. Қоғам VAR, гәп-талдау, тарихи модельдеу әдісі, стресс - тестілеу, тәуекелдердің түйінді индикаторлары (ТТИ) және тағы басқа сияқты әртүрлі сан әдістерін пайдалана отырып, жекелеген тәуекелдерді бағалауды жүргізеді.

Сондай-ақ Қоғамның тәуекелдері бойынша стресс-тестілеуді Қоғам тоқсан сайынғы негізде Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі Басқармасының 2018 жылғы 27 тамыздағы №198 қаулысымен бекітілген сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымдары, Қазақстан Республикасының бейрезиденттері-сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымдарының филиалдары үшін тәуекелдерді басқару және ішкі бақылау жүйесін қалыптастыру қағидаларына сәйкес жүргізеді, Қоғам қаржылық және Қоғам ұйымының өзге есептілігі негізінде есепті күні тәуекелдер бойынша стресс-тестинг жүргізеді. Стресс-тестингтің нәтижелері уәкілетті органға есепті тоқсаннан кейінгі айдың он бесінші жұмыс күнінен кешіктірілмей ұсынылады. Тәуекелдер бойынша стресс-тестингке тәуекелдерді басқару жүйесін үйлестіруге жауапты құрылымдық бөлімше басшысының ұйымның тәуекелдерге ұшырағыштығын талдауды және ұйымның қаржылық жағдайына көп дәрежеде әсер ететін тәуекелдерді айқындауды қамтитын қорытындысы қоса беріледі.

§3.5 Тәуекелдерді басқару жүйесінің тиімділігін бағалаудың ішкі критерийлері

87. Тәуекелдерді басқару жүйесінің тиімділігін бағалауды ішкі аудит қызметі жүргізеді. Тәуекелдерді басқару жүйесі тиімділігінің критерийлері ретінде мынадай көрсеткіштер танылуы мүмкін:

- 1) тәуекелдерді басқару процестерін ұйымдастыру;
- 2) тәуекелдерді анықтау;
- 3) тәуекелдерді бағалау;
- 4) тәуекелдерді басқару;
- 5) мониторинг.

§3.6 Тәуекелдерді басқару

88. Қоғам тәуекелге әсер ету әдістерін айқындайды және қоғамның тәуекел дәрежесімен келісілген тәуекелдерді басқару жоспарын әзірлейді.

89. Тәуекелдерді басқару - бұл теріс әсерді және шығындар ықтималдығын азайтуға немесе қоғамның тәуекелдеріне байланысты шығындар туындаған кезде қаржылық өтемақы алуға мүмкіндік беретін шараларды әзірлеу және іске асыру процесі. Процестің тиімділігін қамтамасыз ету және оны іске асыруға жұмсалатын шығындарды азайту үшін қоғам өзінің қаржылық жағдайына және мақсаттар мен міндеттерге қол жеткізуге неғұрлым елеулі әсер етуі мүмкін тәуекелдерге назар аударуға тиіс.

90. Тәуекелдерге әсер ету әдістерін таңдау және қалдық тәуекелдің қолайлы деңгейін қамтамасыз ету мақсатында тәуекелдерді басқару жөніндегі іс-шаралар жоспарын әзірлеу мынадай опцияларды қамтиды:

1) тәуекелдерді азайту және бақылау - тәуекелді іске асыру жағдайында алдын алу іс-шараларын пайдалану және іс-қимылдарды жоспарлау арқылы тәуекелге әсер ету, бұл ықтимал ысыраптардың деңгейін төмендету мақсатында тәуекелді іске асыру ықтималдығының дәрежесін азайту жағына қарай өзгертуді және тәуекелді іске асырудан туындайтын себептерді немесе салдарларды өзгертуді қамтиды;

2) қоғам үшін оның деңгейі қолайлы екенін білдіретін тәуекелді ұстап қалу/қабылдау және қоғам оның көріну мүмкіндігін қабылдайды, сондай-ақ оны барынша азайту жөніндегі іс-шараларды қолданғаннан кейін қалдық тәуекелді қабылдауға да болады;

3) тәуекелдерді қаржыландыру - жауапкершілік пен міндеттемелерді бөлуге мүмкіндік беретін түрлі механизмдерді (келісімшарттар, сақтандыру келісімдерін жасасу, құрылымды айқындау) пайдалануды қоса алғанда, тәуекелді басқа тарапқа беру/бөлу немесе тәуекелді ішінара беру;

4) тәуекелден кету (жалтарыну)/тәуекелдің пайда болу көзі болып табылатын әрекетті жалғастыруға немесе қабылдауға қарсы шешім қабылдау арқылы тәуекелден аулақ болу.

91. Тәуекелдерді азайту және бақылау мыналарды көздейді:

1) шығындардың алдын алу - белгілі бір тәуекелдің (шығынның) басталу ықтималдығын қысқарту;

2) шығындарды бақылау - тәуекел туындаған жағдайда шығын мөлшерін азайту;

3) әртараптандыру - оның ықтимал әсерін азайту мақсатында тәуекелді бөлу.

92. Тәуекелдерді азайту және бақылау әдістері шығындар мүмкіндігін азайтуға бағытталған рәсімдер мен процестерді қоғамға енгізуді қамтиды.

93. Қоғамның қаржылық тәуекелдерін азайту және бақылау әдістері тәуекелдердің түрлері бойынша лимиттерді белгілеу және есептеу тәртібін реттейтін Қоғамның ішкі құжаттарына сәйкес қабылданатын тәуекел деңгейіне лимиттерді белгілеуді қамтиды.

94. Құқықтық қамтамасыз ету үшін жауапты Қоғамның құрылымдық бөлімшесінің заңнама өзгерістеріне мониторинг жүргізуі қоғамның құқықтық тәуекелдерін азайту және бақылау әдістері болып табылады, ол мүдделі құрылымдық бөлімшелермен бірлесіп өзгерістердің Қоғам қызметіне әсерін бағалайды және оларды қабылдау үшін қажетті шараларды әзірлейді. Қоғамның ішкі рәсімдерін реттейтін немесе соған сәйкес Қоғамда міндеттемелер туындайтын кез келген құжат міндетті сараптамадан өтуге тиіс.

95. Қоғамның стратегиялық тәуекелін азайту және бақылау бекітілген қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді жоспарлар мен стратегиялардың орындалуын мониторингтеу жолымен жүзеге асырылады, оның нәтижелері бойынша түзету

шаралары, оның ішінде ішкі және сыртқы ортадағы өзгерістерді көрсету үшін қолданылады.

96. Қоғамдағы операциялық тәуекелдерді азайту және бақылау белгіленген бизнес-процестерге талдау жүргізу және қоғамның операциялық тәуекелдерін басқаруды реттейтін құжаттарға сәйкес оларды жетілдіру жөніндегі тиісті іс-шаралар жоспарларын әзірлеу арқылы жүзеге асырылады.

97. Егер тәуекелдерді азайту және бақылау бойынша қолданылатын әдістер компанияның шығындарымен байланысты болса және бұл шығындар елеулі болып табылса, мынадай талдау жүргізіледі:

1) бұл іс-шаралар қаншалықты қажет және олар тәуекелдерді ұстап қалу және/немесе қаржыландыру (көшіру) арқылы төмендетілуі мүмкін бе;

2) тәуекелдерді ұстап қалу/ауыстыру құнымен салыстырғанда іс-шаралар шығындарының баламалы құны қандай.

98. Тәуекелдерді ұстап қалу. Негізгі тәуекелдерді анықтау және бағалау барысында тәуекелдің рұқсат етілген деңгейін көрсететін қоғамның тәуекел дәрежесі есептеледі. Бұл ретте тәуекелге толеранттық анықталады, яғни қоғам өз қызметіне айтарлықтай зиян келтірместен қабылдай алатын тәуекелдер деңгейі.

99. Тәуекелдерді қаржыландыру (көшіру) мынадай құралдарды қамтиды:

1) сақтандыру («таза» тәуекелдер үшін - басталуы тек шығындарға алып келетін және кіріс алуға алып келмейтін тәуекелдер);

2) хеджирлеу («алыпсатарлық» тәуекелдер үшін - іске асырылуы шығындарға да, кірістерге де әкелуі мүмкін тәуекелдер);

3) келісімшарт бойынша тәуекелді көшіру (тәуекел үшін жауапкершілікті контрагентке қосымша сыйақы үшін немесе келісімшарт құны бойынша тиісінше ұлғайту үшін ауыстыру);

4) шартты кредиттік желі - белгілі бір оқиғалар басталған кезде келісілген шарттарда банктік қаржыландыруға қол жеткізу;

5) тәуекелдерді қаржыландырудың басқа балама әдістері.

100. Бұл құралдардың басты ерекшелігі - тәуекел үшін «төлемнің» болуы, бұл сәйкесінше қоғамның шығындарын азайту үшін осы құралды оңтайлы қолдануды талап етеді.

101. Тәуекелден кету/тәуекелден жалтарыну қоғам үшін ықтимал жағымсыз салдарларға алып келетін операцияларды жүзеге асыруды тоқтатуға немесе одан бас тартуға бағытталған іс-әрекеттерді қамтиды.

102. Ең қолайлы опцияны таңдау белгілі бір әдіске байланысты шығындарды оны пайдалануға әкелетін артықшылықтармен және басқа тікелей және жанама шығындармен теңдестіруді ескере отырып жасалады.

103. Тәуекелдерге әсер етудің тиісті шаралары мен әдістерін қолдану тәуекелдерді басқару жөніндегі іс-шаралар жоспарында сипатталады. Бұл жоспар қажетті әрекеттер мен жауапты орындаушылардың тізімін қамтиды.

104. Қоғам жүргізетін барлық қазынашылық операциялардың негізгі қаржылық қағидаттары басымдық тәртібімен болып табылады:

1) қауіпсіздік (қаражаттың сақталуы) - ақшаны басқару процесіне қатысты тәуекелдерді басқару бойынша Қоғамның ішкі құжаттарында белгіленген талаптарды сақтауды көздейді;

2) өтімділік (активтерді қысқа мерзімде қайта құру мүмкіндігі ақшалай қаражат);

3) кірістілік (осы саясатта айқындалған қауіпсіздік және өтімділік қағидаттарын сақтау шартымен алынуы мүмкін ең көп кіріс).

105. Қауіпсіздік пен өтімділік қағидаттары кірістілік қағидатынан басым болады.

106. Қаржылық инвестициялау қауіпсіздігінің жоғары деңгейін қамтамасыз ету

мақсатында Қоғам инвестициялық тәуекел деңгейін азайту критерийлері бойынша уақытша еркін өтімділік портфельдерін қалыптастырады, бұл ретте қоғам қысқа мерзімді, ұзақ мерзімді еркін өтімділік портфельдерін қалыптастыра алады.

107. Ақшалай қаражатты орналастыру қоғамның уәкілетті органы бекіткен қоғамның ішкі құжаттарына сәйкес белгіленген лимиттер мен шектеулерді сақтай отырып жүзеге асырылады.

108. Қабылданатын тәуекелдерге лимит қоюды және мәмілелерге (операцияларға) шектеулер белгілеуді Қоғамның Директорлар кеңесі жүзеге асырады. Шектеу кезінде келесі параметрлер анықталады:

- 1) лимит белгіленетін көрсеткіш;
- 2) лимит белгіленетін көрсеткішті есептеу әдісі;
- 3) көрсеткіштің шекті (ең жоғарғы, ең төменгі) мәні.

109. Ақшалай қаражатты орналастыруға арналған лимиттердің сақталуын бақылауды құрылымдық бөлімше немесе қазынашылық операцияларды жүзеге асыратын тұлға және тәуекелдерді басқару жүйесін үйлестіруге жауапты құрылымдық бөлімше жүзеге асырады. Тәуекелдерді басқару жүйесін үйлестіруге жауапты құрылымдық бөлімше ақшалай қаражатты орналастыру кезінде ең жоғары лимиттердің сақталуы бойынша ай сайынғы есептілікті Холдингке ұсынады.

110. Сақтандыру қызметі бойынша лимиттердің сақталуын бақылауды тәуекелдерді басқару жүйесін үйлестіруге жауапты құрылымдық бөлімше жүзеге асырады. Мәмілеге/операцияға бастамашы болған құрылымдық бөлімшелер белгіленген лимиттердің сақталуына жауапты болады.

111. Қоғам ақшалай қаражатты орналастыру шеңберінде белгіленген лимиттерден асып кеткен кезде ақшалай қаражатты орналастыру және басқару тәртібін реттейтін Қоғамның ішкі нормативтік құжаттарына сәйкес іс-шаралар қабылданады.

112. Қоғам сақтандыру қызметі шеңберінде белгіленген лимиттерден асып кеткен кезде тәуекелдерді басқару жүйесін үйлестіруге жауапты құрылымдық бөлімше осы мәселені қоғам басқармасының отырысына қарауға шығарады, онда белгіленген лимиттерден асып кетуді реттеу жөніндегі одан арғы іс-қимылдар туралы шешім қабылданады.

113. Еркін өтімділікті (уақытша бос ақша қаражатын) екінші деңгейдегі банктердің шоттарында орналастыру кезінде қаржылық тәуекелдерді әртараптандыру мақсатында олардың әрқайсысындағы депозиттер мен ағымдағы немесе корреспонденттік шоттардың сомасы еркін өтімділіктің (уақытша бос ақша қаражатының) жалпы көлемінің 30 (отыз) пайызынан аспауға тиіс. Бұл талап Холдинг тобының ішінде немесе Қазақстан Республикасының Ұлттық банкінде ақша қаражатын орналастыру кезінде қолданылмайды.

114. Холдинг пен қоғамды жедел қорландыруды қамтамасыз ету мақсатында қаржыландыруды ұсыну және Холдинг пен қоғам арасында кепілдіктер шығару арқылы қаржы ресурстарын қайта бөлу мүмкіндігі көзделеді. Егер Қазақстан Республикасының заңнамасында, Холдинг пен Қоғамның жарғыларында өзгеше көзделмесе, көрсетілген қаржыландыру және кепілдіктер беру лимиттер мен шектеулер белгіленбей жүзеге асырылады.

115. Шетел валютасымен алыпсатарлық операцияларға, яғни қаржы-шаруашылық/негізгі қызметпен негізделмеген шетел валютасымен операцияларға қатаң тыйым салынады.

116. Валюталық тәуекелдерді барынша азайту мақсатында Қоғам туынды қаржы құралдарымен мәмілелер жасасу арқылы хеджирлеуді жүзеге асыру мүмкіндігін қарастыра алады және осы мәселені уәкілетті органның қарауына шығара алады.

117. Қоғамның міндеттемелерін тиімді басқару мақсатында қоғамның жауапты

бөлімшелері келесі мониторингті жүзеге асырады:

1) уақытша игерілмеген қарыз қаражаты көлемінің өтімділігін және қорландыру базасын қамтамасыз ету үшін өтімді құралдарды пайдалану мүмкіндігін айқындау мақсатында қарыз алу түрлерін мониторингілеу және талдау;

2) өтімділік тәуекелін, сондай-ақ пайыздық, валюталық және басқа да тәуекелдерді анықтау мақсатында активтер мен міндеттемелердің ағымдағы жағдайын, басқа көрсеткіштерді мониторингілеу.

118. Үлестес тұлғалармен және қоғаммен ерекше қатынастармен байланысты тұлғалармен іскерлік қатынастар орнату кезінде комплаенс-тәуекелдерді барынша азайту мақсатында ішкі құжаттарда көзделген тәртіппен үлестес тұлғалардың және қоғамның ішкі құжаттарына сәйкес қоғаммен ерекше қатынастармен байланысты тұлғалардың тізілімдері қалыптастырылады.

119. Егер қоғамды қаржыландыруды және қоғамның міндеттемелері бойынша кепілдіктер беруді қоспағанда, Қазақстан Республикасының заңнамасында, Қоғамның жарғысында, Қазақстан Республикасы Үкіметінің шешімдерінде өзгеше көзделмесе, қоғам жеке және заңды тұлғаларға қаржыландыруды және кепілдіктер беруді жүзеге асырмайды.

§3.7 Бақылау әрекеттері

120. Негізгі тәуекелдер мен тәуекелдерді басқару шараларын анықтағаннан кейін осы тәуекелдерге ұшырайтын негізгі бизнес-процестер анықталады. Тиісті бақылау іс-қимылдарын енгізудің орындылығын анықтау үшін бизнес-процестерге кезеңмен талдау жүргізіледі. Бұдан басқа, тәуекелдерді басқару бойынша жоспарланған іс-шараларға талдау жүргізіледі, осындай іс-шаралардың тиімді орындалуын қамтамасыз ету үшін қажетті бақылау іс-әрекеттері және (немесе) көрсеткіштері айқындалады. Көбінесе бақылау әрекеттері тәуекелдерді басқару әдісі болып табылады.

121. Бақылау іс - әрекеттері - тәуекелдерді басқару жөніндегі шаралардың орындалуын қамтамасыз етуге көмектесетін саясаттар мен рәсімдер. Бақылау әрекеттері қоғамның барлық деңгейлеріндегі бизнес-процестерге енгізілген. Бақылау іс-шараларына мақұлдау, авторизациялау, тексеру, келісу, операцияларды талдау, активтердің қауіпсіздігі және міндеттерді бөлу сияқты көптеген шаралар кіреді.

122. Бизнес-процестерге талдау жүргізу және қосымша бақылау іс - қимылдарын енгізудің қажеттілігі мен орындылығын айқындау үшін тәуекел иелері - қоғамның тиісті құрылымдық бөлімшелерінің басшылары, құрылымдық бөлімшелерге кірмейтін жұмыскерлер жауапты болады. Тәуекелдерді басқару жүйесін үйлестіруге жауапты құрылымдық бөлімше бақылау рәсімдерін әзірлеу және енгізу кезінде бизнес-процестердің иелері мен қатысушыларына әдіснамалық қолдау көрсетуді қамтамасыз етеді.

123. Тәуекелдерді сәйкестендіру және бағалау нәтижелері қоғамның басқармасына және Директорлар кеңесіне, сондай-ақ тиісті комитеттерге сыни тәуекелдер туралы ақпаратты, тәуекелдерді басқару жөніндегі іс-шаралар жоспарын, қолданыстағы іс-шараларды жетілдіру жөніндегі ұсыныстарды қамтитын тәуекелдер жөніндегі есеп түрінде ұсынылады.

124. Тәуекелдер бойынша тұрақты есептілік негізінде қоғамда ағымдағы тәуекелдерге және тәуекелдерге әсер ету жөніндегі шаралардың орындалуына бақылау жүргізіледі.

125. Қоғамның қызметкерлері мен лауазымды тұлғалары Директорлар кеңесінің Аудит жөніндегі комитетіне немесе Қоғамның Директорлар кеңесіне басқару немесе ішкі бақылау рәсімдерін немесе басқа да саясаттарды бұзу немесе дұрыс орындамау, сондай-

ақ алаяқтық, заңнаманы бұзу жағдайлары туралы құпия түрде мәлімдеуге құқылы.

§3.8 Ақпарат және коммуникация

126. Тәуекелдерді басқару жүйесінің әрбір құрамдаушысын іске асыру процесінде Қоғамның құрылымдық бөлімшелері арасында ақпарат алмасу қамтамасыз етіледі. Тәуекелдерді басқару жүйесі шеңберінде дайындалған барлық материалдар мен құжаттар өз ескертулері мен ұсыныстарын енгізетін мүдделі құрылымдық бөлімшелермен келісуден өтеді. Директорлар кеңесінің қарауына жылына кемінде бір рет: Қоғамның тәуекел дәрежесі бойынша ұсыныстар, негізгі тәуекелдерді талдау және тәуекелдерді басқару жөніндегі іс-шаралар жоспары ұсынылады.

127. Қоғамдағы ақпарат пен коммуникация тәуекелдерді басқару процесіне қатысушыларды тәуекелдер туралы дұрыс және уақтылы ақпаратпен қамтамасыз етуге мүмкіндік береді, тәуекелдер, тәуекелдерге әсер ету әдістері мен құралдары туралы хабардарлық деңгейін арттырады. Тиісті ақпарат қызметкерлерге өз функцияларын тиімді орындауға мүмкіндік беретін нысанда және мерзімде анықталады, белгіленеді және беріледі.

128. Қоғамның құрылымдық бөлімшелері, сондай-ақ құрылымдық бөлімшелерге кірмейтін қызметкерлер үнемі мониторинг жүргізеді және тәуекелдерді басқару жүйесін үйлестіруге жауапты құрылымдық бөлімшені болған шығындар туралы хабардар етеді. Әрбір осындай жағдай бойынша залалдардың туындау себептеріне талдау жүргізіледі және болашақта осындай инциденттердің алдын алу бойынша шаралар қабылданады (іске асырылған және әлеуетті тәуекелдер бойынша деректер базасы).

129. Қоғам тәуекелдерді басқару жөніндегі ақпаратты серіктестерге, кредиторларға, сыртқы аудиторларға, рейтингтік агенттіктерге және басқа да мүдделі тараптарға (оның ішінде жылдық есептің құрамында) жеткізеді, бұл ретте ашылатын ақпараттың толық дәрежесінің Қоғам қызметінің сипаты мен ауқымына сәйкестігін қамтамасыз етеді. Жылдық есепте негізгі тәуекелдер бойынша маңыздылық дәрежесі, негізгі тәуекелдерді басқаруға және азайтуға бағытталған іс-шаралар ашылады.

§3.9 Мониторинг

130. Қоғамда тәуекелдерді басқару жүйесінің тиімділігіне мониторинг (басқарудың қолданыстағы әдістері мен тәуекелдерді бақылау құралдарын қоса алғанда) және қажет болған жағдайда оны түрлендіру мен жетілдіру жүзеге асырылады. Мониторинг тұрақты негізде жылына кемінде бір рет жүргізіледі.

131. Қоғам өз тәуекелдеріне мониторингті Қоғамның Директорлар кеңесі белгілеген негізгі қағидаттарға, саясаттарға, ережелер мен ережелерге сәйкес жүзеге асырады және бақылайды.

132. Мониторинг саясаттың орындалуын, тәуекелдерді басқару жүйесінің рәсімдері мен іс-шараларын және мақсатты тексерулерді тұрақты түрде қадағалау арқылы жүзеге асырылады. Мақсатты тексерулердің ауқымы мен жиілігі тәуекелдерді бағалауға және тұрақты мониторингтің тиімділігіне байланысты. Тәуекелдерді басқару жүйесінің кемшіліктері Қоғамның Директорлар кеңесі мен басқармасының назарына жеткізілуі тиіс.

133. Қоғамның Директорлар кеңесі тәуекелдерді басқару жөніндегі іс-шаралар жоспарын бекіткеннен кейін тәуекелдерді басқару жүйесін үйлестіруге жауапты құрылымдық бөлімше әрбір іс-шараның орындалу мерзіміне сәйкес іс-шаралардың орындалуын бақылауды жүзеге асырады.

134. Қоғам құрылымындағы ішкі аудит қызметі мен атқарушы орган

арасындағы жауапкершілік пен міндеттерді табыстау қоғам қызметіне байланысты негізгі тәуекелдерді мониторингтеу және бақылау мақсатында корпоративтік басқару қағидаттарына негізделген.

135. Басқарманың және Қоғамның құрылымдық бөлімшелерінің жұмысын қоғамның ішкі аудит қызметі тексереді.

136. Тәуекелдер бойынша есепте кем дегенде мыналар болуы тиіс:

1) тәуекелдер тіркелімі (анықталған тәуекелдер; ағымдағы қызметті жүргізу барысында туындауы мүмкін тәуекелдер), тәуекелдер картасы және тәуекелдерді басқару жөніндегі іс-шаралар жоспары;

2) тәуекелдерді басқару жөніндегі іс-шаралар жоспарын іске асыру туралы ақпарат (тәуекелдерді алып тастауды барынша азайту бойынша жүргізілетін жұмыс);

3) тәуекелдер портфеліне елеулі әсер етуі мүмкін тәуекелдердің негізгі индикаторлары туралы ақпарат;

4) іске асырылған тәуекелдер бойынша ақпарат;

5) тәуекелдерді азайту жөніндегі іс-шаралар жоспары;

6) тәуекелдерді басқарудың белгіленген процестерінен елеулі ауытқулар туралы ақпарат (болған жағдайда);

7) қоғам бекіткен қаржылық тәуекелдер лимиттерінің сақталмауы туралы ақпарат (бар болса);

8) тәуекелдерді басқару саласындағы реттеушілік талаптарды сақтау туралы ақпарат (бар болса);

9) қоғамның уәкілетті органдары бекіткен қаржылық тәуекелдердің жекелеген түрлерін басқару жөніндегі қағидаларға сәйкес қаржылық тәуекелдер бойынша есеп;

10) болжамды жылға тәуекел дәрежесі (жылына бір рет), түзетілген тәуекел дәрежесі тоқсан сайын (қажет болған жағдайда);

11) есепті кезеңдегі қаржылық көрсеткіштердің қысқаша талдауы;

12) тәуекелдерді басқару жүйесінің барабарлығы мен тиімділігі.

137. Тәуекелдерді басқару жүйесінің ішкі аудиті және тәуекелдерді басқару және ішкі бақылау жүйесіндегі кемшіліктерді жою жөніндегі жоспарлардың орындалуын тексеру Қоғамның Директорлар кеңесі бекіткен ішкі аудит жүргізу жоспарына сәйкес жүргізіледі. Ішкі аудит жүргізу процесін реттейтін нормативтік құжаттарға сәйкес ішкі аудит жүргізіледі.

4 тарау. Қорытынды ережелер

138. Осы саясатқа өзгерістер мен толықтырулар қоғамның ішкі нормативтік құжаттарында көзделген тәртіппен енгізіледі.

139. Осы Саясатта реттелмеген мәселелер Қазақстан Республикасының заңнамасымен, оның ішінде қаржы нарығы мен қаржы ұйымдарын реттеу және қадағалау жөніндегі уәкілетті органның нормативтік құқықтық актілерімен, жарғымен және қоғамның өзге де ішкі құжаттарымен реттеледі.

Тәуекел дәрежесінің нысаны

Компонент	Метрика	Лимит	Мақсатты деңгей
1 компонент	1 метрика		
	...		
	N метрика		
...	1 метрика		
	...		
	N метрика		
N компоненті	1 метрика		
	...		
	N метрика		

Келісу парағы

Жоба бойынша: «KazakhExport» ЭСК» АҚ-тың Тәуекелдерді басқару саясаты

Әзірлеуші: Тәуекелдерді басқару департаменті

ІНҚ иесі: Тәуекелдерді басқару департаменті

Лауазымның атауы	Тегі, аты, әкесінің аты (бар болса)	Қолы	Қол қойылған күні
Басқарма төрағасының орынбасары	А.Е. Бектыбаева		
Құқықтық қамтамасыз ету департаментінің директоры	А.К. Нурмухамбетов		
Комплаенс-Қызметінің басшысы	К.А. Кабсаматов		
Бизнес-аналитика департаменті	А.Ж. Батгалова		
Қазынашылық департаментінің директоры	А.Б. Мухажанов		

Тәуекелдерді басқару департаментінің директоры _____/Л.Г. Шабарбаева
(қолы)

Орынд.: Ж.А. Манасова (ішкі 177).